

Izhaja
enkrat
na mesec
in sicer
početkom
meseca.

ŽENSKI LIST

GLASILO ZVEZE DELAVSKIH ŽEN IN DEKLET.

Naroča se
pri upravi
v Ljubljani,
Vošnjakova
ulica št. 20.

Naročnina za celo leto 12 Din.

V Ljubljani, 1. marca 1929.

Posamezna številka 1-50 Din.
Za inozemstvo 2 Din.

Ženski teden.

Bliža se teden, ko socialistične proletarke širom sveta prirejajo shode in zborovanja, na katerih solidarno dvigajo svoje proteste proti krivicam, s katerimi jih tlači današnja vladajoča družba in stavljajo svoje, po naravi in zdravem človeškem razumu upravičene zahteve za odpravo socialnih krivic, ki tlačijo celokupen proletarijat. V tem tednu proletarke vsega sveta tirjajo zaščito matere in otroka, enako plačilo za enako delo, starostno zavarovanje tudi za zakonske žene itd. Nadalje dvigajo združene svoj glas proti izkoriščanju ženske potome prostitucije, proti alkoholizmu in kličejo: Vojna vojni. Ker se pa vse prebujene žene zavedajo, da njihovim upravičenim zahtevam ne bo ugodeno, dokler ne bodo žene soodločevale v vseh javnih inštitucijah, zlasti pa tam, kjer se snujejo zakoni in odredbe, zato tudi tirjajo splošno in enako aktivno in pasivno volilno pravico. Vsem tem protestom in zahtevam se je zadnja leta pridruževala tudi Zveza delavskih žen in deklet. Prirejala je tam, kjer ima svoje podružnice, shode in sestanke, na katerih so glasnice organiziranih socialistin referirale o vseh aktualnih vprašanjih, ki se tičejo žen celokupnega proletarijata.

Odbor Zveze delavskih žen in deklet je sklenil na svoji zadnji seji, da z ozirom na stanje v naši državi v letošnjem ženskem tednu naša organizacija ne bo prirejala javnih shodov, ker je to združeno z velikimi izdatki za prijave na oblasti in je sedaj, ko je ustava ukinjena, zborovalna svoboda zelo omejena, tako, da bi ne smele prostodušno povedati vsega, kar nam telo in duh trpinči.

Prepričane smo, da se bodo vse naše članice in čitateljice v ženskem tednu združile v duhu s sodružicami širom sveta in zbirale izkušnje in sobojevnice za one dni, ko bo zopet

dovoljena svobodna beseda in bodo nastopili dnevi osvobojenja izkoriščanih in zatiranih.

Naj nikdo od onih, katerim ni ljuba odkrita beseda in ki nočejo priznati delovnemu človeku pravice do človeka dostojnega življenja, ne misli, da se da tudi misel zatreti, kakor prepovedati prostodušna beseda.

Torej sodružice, sobojevnice, ne klonite duhom v dnevih molčanja, zbirajte novih moči v sebi in okoli sebe, prišel bo tudi za nas dan, ki bo tudi nam prinesel pravice, katere naše sobojevnice v naprednejših državah že uživajo. Šb.

Otvoritev Delavske zbornice v Ljubljani.

V nedeljo, dne 17. februarja, se je vršila svečana otvoritev palače Delavske zbornice v Ljubljani na Miklošičevi cesti.

Že v petek, 15. februarja, so se začeli zbirati zastopniki raznih organizacij iz posameznih krajev Slovenije in ostalih pokrajin države. Ob tej priliki so se vršile razne važne seje in konference posameznih organizacij, kakor tudi anketa o pokojninskem zavarovanju privatnih namoščenec.

Napovedano predavanje tajnika centrale Delavskih zbornic s. dr. Živko Topalovića o plinski vojni, je moralo vsled različnih ovir, žal, odpasti.

V nedeljo, 17. februarja, se je izvršila slavnostna otvoritev palače. Poleg ljubljanskih je prisostvovalo slavnosti tudi preko tristo zunanjih zaupnikov in zaupnic posameznih organizacij.

Slavnosti so se udeležili tudi zastopniki državne oblasti in drugih samoupravnih institucij. Isti so prisostvovali tudi predstavniki ostalih Delavskih zbornic skupno s centralnim tajnikom s. dr. Topalovičem.

Za današnje razmere važno izjavo je podal v svojem pozdravnem govoru veliki župan dr. Vodopivec,

ki je med drugim dejal: Nekateri so mislili, da je prišel ugoden trenotek, da se socialne pridobitve, ki jih je delavstvo s trudom pridobilo, zmanjšajo. Toda to so le želje posameznikov. Zagotavlja tudi, naj se delegati v miru udajo svojemu veselju nad svojim novim krasnim domom. Razumljivo, da je ta izjava žela odobravanje.

Sodr. dr. Živko Topalovič, znan kot eden najboljših govornikov v naši državi, je kot zadnji v svojem pozdravnem govoru dejal:

Razveseljivo je, da so zastopniki vlade dali danes izjave, ki jih je delavstvo že davno pričakovalo. Delavski razred je kakor naravni element, kakor ogenj, voda. Ako se upošteva njegove kulturne potrebe, ako bo videl zaščito svojih interesov, potem je to delavstvo koristen element, ki s svojim delom oplojuje svet. Če se pa ta elementarna sila ne kanalizira v prave kanale, če se ji ne da živeti, če se jo maltretira, potem je lahko ta sila demonska, ki poruši vse, kar se ji postavi na pot. Ta sila je pa lahko tudi vstvarjajoča, odvisno je, kako je vodena. Delavski pokret je kakor drevo, ki razširja svoje veje in vejice v zrak in je polno dehtečega cvetja. Te veje in cvetje pa nosi močno deblo. Tudi to deblo ne stoji samo, ampak pošilja svoje korenine in koreninice v zemljo, v globine, v temo. Tako raste tudi delavski pokret in njega organizem iz globin teme trboveljskih, zagorskih in vseh rovov, prahu in blata tovarn. (Žal, da ne moremo priobčiti njegovega govora v celoti.)

Isti dan zvečer se je vršil lepo uspeli koncert, katerega je priredil Kulturno-prosvetni odsek Delavske zbornice.

V ponedeljek se je vršila skupščina Delavske zbornice, na kateri je bil sprejet proračun za bodoče leto.

Tako je delavstvo Slovenije dobilo nov krasen dom, saj so z njim dobile streho in prostore vse stro-

kovne organizacije, oziroma njih centrale. Tako tudi naša kulturna organizacija »Svoboda«.

Delavski pokret gre preko vseh zaprek počasi, toda gre k cilju, naprej!

Oba imata prav.

Bliža se prvi maj, s katerim ima biti ukinjena stanovanjska zaščita. Samo v Ljubljani je bilo odpovedano stanovanje čez 400 strankam. Kam bodo šle te družine, seveda nihče ne ve.

Pretečeni teden sta imela »Slovenski Narod« in »Slovenec« zanimiv prepir o stanovanjskem vprašanju. Ker se je v preteklem času v občini naredilo vse premalo za stanovanjsko vprašanje, zato sedaj bivše buržujške stranke zvrčajo krivdo, kakor po navadi, ena na drugo. »Slovenec« je prinesel notico, da bi bilo v Ljubljani treba postaviti še nekaj novih cerkva, ker je baje istih premalo? »Slovenski Narod« mu je očital, da naj bi raje skrbeli za stanovanja revnih slojev; cerkva, da je že itak petnajst, ki so izven nedelj vedno prazne. Očital mu je tudi, da stoji v Ljubljani poleg tega še Dom duhovnih vaj, ki ima približno 30 sob,

katere so tudi domalega vedno prazne in še nadalje našteval, koliko sob bi se pri dobri volji še lahko odstopilo. Seveda je nato »Slovenec« istotako poiskal še mnogo prostora, ki ga imajo nasprotni bogataši preveč. Iz tega prepira je lahko vsakdo opazil, da je prostora za stanovanja pač še precej na razpolago, manjka le še krščanskega usmiljenja.

Ko bi danes videl Kristus ubogo ljudstvo, katero zmrzuje po šupah in barakah, v kleteh in podstrešjih, drugi, ki žive brezskrbno in udobno, pa hočejo zbirati denar, a ne za stanovanja tem ubogim, pač pa za cerkve, bi rekel: Krščanska ljubezen, kje si?

O brezposelnosti.

piše nekdo v »Slovenskem Narodu« dne 9. februarja t. l. in navaja kot glavni vzrok brezposelnosti ta, ker se sprejema v službe vse preveč žensk. Mnenja je, da je med ženskami mnogo takih, katere porabijo ves svoj zaslužek za sam luksuz, katerih bi pa v resnici našteali zelo, zelo malo. Ko bi hotele naštevati, katerega zaslužka se zapravi več brez potrebe, bi možki spol gotovo vlekli ta kratko. Gola resnica je, da, ko bi prinesli vsi možje in sinovi svoj

trdo zasluženi denar domov, ter ga izročili svojim ženam in materam, namesto, da ga puste v raznih gostilnah, barih in še marsikateri ženi, hčerki ali sestri ne bilo treba boriti po službah za svoj obstoj, oziroma za obstoj svoje družine. Vsak si lahko predstavlja, kako mučno je za ženo-gospodinj, ki ima dela dovolj v svojem gospodinjstvu, opravljati poleg tega še drugo službo.

Sicer smo čase, ko je imel pravico do kruha samo možki, ženska pa, da je smela živeti le od miloščine, že zdavnaj preživeli.

Strašna zima in socialna beda.

Koliko je letošnja zima zahtevala človeških žrtev, ni in tudi ne bo dokazano. Koliko mraza in gladu je prebil zlasti brezposelni proletarijat, to se ne da opisati. Trda prede družinam, ki imajo skromne, a vsaj stalne dohodke. A ubogi oni, kateri ostanejo v tako hudi zimi sploh brez vsakršnih sredstev. Kaj jim koristi, ako se tu in tam prodajajo drva ali premog, pri peku kruh, ko pa ni pare v denarnici. Žalostno je za onega, ki postane brezposeln v

Ob 80 letnici Avgusta Forela.

Predavanje s. Cerkvénika v društvu »Treznost«.

(Nadaljevanje.)

Prirodoslovec.

Že v najzgodnejši mladosti, ko se po navadi otroci radi igrajo, je bil mali Avgust že velik učenjak. Opazoval je s posebno ljubeznijo mravlje, ki so mu prinesle poznejše svetovne sloves. Svoja opazovanja je jel pisati že v ljudski šoli. Ko je prišel pozneje, na srednjo šolo in posebno še pozneje, ko je posejal univerzo, je začel podirati papirnato svetopisemsko zgradbo veliki prirodoslovec Darwin s svojo descendenčno teorijo, iz katere je poizkušal še pozneje izvesti na videz logične konsekvence Ernest Haeckel. To je bila doba naturalizma. Tudi umetnost tiste dobe je naturalistična, obenem pa močno socialna. Čitajmo tedanjega Gerharda Hauptmanna, Zola-ja, Gouncourta, Gorkega, deloma Dostojevskega in druge. In menda je bila to najsilnejša epoha umetnosti vobče, dasi je imela ta vrsta umetnosti in še danes ima močne nasprotnike. Socialne tendence so tedaj prevladovala z vso silovitostjo vse kulturno življenje. Tudi cerkve in dogmatika je silno trpela pred mogočnim pohodom naturalizma. Prav zato nam ne bo težko doumeti, zakaj je pri katoliški cerkveni hierarhiji nastalo tako strupeno sovraštvo proti naturalizmu, na primer proti Zola-ju. Narava je postala vodič vsega duševnega življenja, središče vsega, kar je dihalo zdravje in nepopačeno življenje. Nič čudnega ni, če se je mladi Forel z neodoljivo silo zagnal v boj za Darwina.

Morda ne bo odveč, če se tukaj malce ozremo na njegovo vzgojo. Mati mu je bila kalvinistka, stroga puritanka in je mladega Avgusta vzgajala v skrajnem puritanskem formalizmu. Posledice niso izostale. Vsi veliki ljudje so skoraj nujno tudi veliki nasprotniki formalizma. Genijalnost in formalizem sta dva pojma, ki se izključujeta. Mali dečko je odklonil, ko mu je bilo komaj trinajst let, konfirmacijo (birno). V že zelo zgodnji mladosti je postal popoln ateist in je takšen ostal do danes. Vendar mu moremo ugotoviti ateizem spriču njegovega socialno-etičnega udejstvovanja, ki bi bilo lahko vzor še tako velikim ateistom, ki so po svojem udejstvovanju in načinu življenja res popolni ateisti, prav lahko oprostiti.

Ko mu je bilo 12 let, je odkril prva odkritja v življenju mravelj. Kako silno so mu bile mravlje pri srcu, svedoči njegov izrek: »Mravlje in mozeg, to dvoje je moja religija.« Njegovo prvo delo o mravljah je bilo »Suženstvo pri mravljah«, širšim znanstvenim krogom pa je postal znan, ko mu je bilo 24 let, po svojem zelo temeljitim delu »Švicarske mravlje«; to delo mu je dalo Schäftlijevo in Thorejevo nagrado. O tem delu se je poleg nešteti drugih znanstvenikov zelo pohvalno izrazil tudi sam Darwin. Pozneje je sledila razprava za razpravo, proučil in popisal je v svojem plodnem življenju okrog 3500 vrst mravelj. Njegov način znanstvenega opisovanja je sorazmerno priprost in vsaj nekoliko izobraženemu čitatelju dokaj lahko razumljiv, kar moramo poudariti kot posebno prednost, ki je — žal — večina znanstvenikov nima. Poslušajmo samo kratek odlomek iz neke njegove razprave:

»Od leta 1868 do 1872 sem odkril pri nekkih vrstah mravelj (Formica rufa, rufibarbis, pratensis, sangunea) pokvarjene posameznike z oblikovno nepravilnim, napol

ženskim, napol delavskim Thorax (prsnim košem), ki niso imeli perutnic. Njihovi jajčnjaki so bili baš tako nazaj potisnjeni, kakor pri delavkah, njihova glava pa in posebno pa še njihov mozeg je več ali manj še slabše razvit, nego pri samicah, tako da je bilo njihovo udejstvovanje v društvem življenju brezpogojno manj vredno. Pri razplojevanju so bili nekoristni, pri delu in v bojih zelo malo koristni, le pri najpreprostejših delih v gnezdiščih so se mogli uporabljati. O vzrokih njihovega postanka sem si bil povsem na nejasnem. Istočasno pa sem odkril v teh istih gnezdiščih žuželk-parazitov, ki so jih mravlje negovale, kakor svoje lastne ličinke; nisem pa mogel ugotoviti, katera žuželka se iz teh ličink razvija.

Pozneje je preučeval jezuit pater Wassmann prav posebno parazite in goste mravelj, ter je ugotovil, da pripadajo te ličinke vrstam Ateomes in Lomechusa, ki živijo pri mravljah kot tako zvani gostje, odnosno prijateljski paraziti. Te žuželke imajo prijetno dišečo dlako, ki izloča neko kemično snov, katera mravljam prav posebno prija, tako, da prav rade sprejemajo te goste in jim celo skrbijo za hrano. Na ta način se Ateomes in Lomechusa z njunima ličinkama vred oskrbujeta od mravelj z nego, hrano in stanovanjem. Misli bi morali, da je nastalo to razmerje med mravljo in žuželko zaradi kakšnih velikih prednosti, ki se mravljam nudijo; vendar pa se mravlje z zapeljivim sokom teh žuželk ne hranijo. Wassmann je baš nasprotno dokazal in jaz sem nešteto krat potrdil, da postajajo mravljišča, v katerih živi mnogo omenjenih žuželk, sibkejša in manjša, ker se v njih razvija veliko število majhnih, pokvarjenih že preje omenjenih posameznikov-mravelj. Danes je nedvomno ugotovljeno, da je nastajanje

poletnem času, a nekaj najstrašnejšega je, ostati brez zaslužka v tako mrzlih zimskih dneh, katere smo ravnokar doživeli. In koliko je teh siromakov po vsem svetu!

Res se je zadnje čase po velikih mestih pokrenilo nekaj dobrega: odprle so se ogrevalnice, deli se na mnogih krajih brezplačno kruh in čaj. A dokler ne bo rešeno brezposelno in starostno zavarovanje, so vse te dobrodelne ustanove le kapljica v morje: Velike bede!

Papež ni več jetnik.

Čitateljce so gotovo že mnogokrat čule o ujetništvu »svetega« očeta. To ujetništvo je bilo sicer prostovoljno, kajti nihče ni papežu nikdar branil iti kamorkoli. Vendar so pa vsi papeži že več kakor pol stoletja držali to ujetništvo prostovoljno v znak protesta, ker je leta 1870. proglasila italijanska vlada Rim, ki je pripadal še z nekaterimi pokrajinami k papeževi državi, k združenju italijanske države. Kot odškodnino je takratna italijanska vlada nakazala papežu letno tri milijone in 250 tisoč lir, katerih se pa tudi ni hotel dotakniti noben papež. Tega denarja se je nabralo v teku te dobe to-

liko, da je prejel papež sedaj ob sporazumu z italijansko vlado poleg svoje državnice, katera obsega Vatikan in še nekaj bližnje okolice, še 5 milijard lir. To je vsota, katero si preprosta proletarka niti predstavljati ne more.

Povprašujemo se pri vsem tem in ne moremo razumeti razlike med onim, ki je hodil okoli lačen in bos, ter ni imel prostora, kamor bi položil svojo glavo, ter njegovim namestnikom, ki se koplje v zlatu?

Za tiskovni sklad

so darovale sledeče: Repulst Tončka 2 Din, Škoflek Lenčka 1 Din, Najovnik Gretka 1 Din, Feimut Terezija 1 Din, Stopar Doroteja 1 Din, Kodrun Nežka 1 Din, Kodrun Micka 1 Din, Planinšek Marija 1 Din, Čeršnjak Micka 1 Din, Novak Angela 1 Din, Mori Brigita 1 Din, Rakeš M. i Din, Oglič Micka 1 Din, Hrietz Lenčka 1 Din, Vodovnik Rezi 1 Din, Podojsteršek Uršula 1 Din, Grabner Terezija 1 Din, Pratnekar Liza 1 D, Oprešnik Antonija 1 Din, Modrej Marija 2 Din, Mlinar Filip 1 Din, Podojsteršek Ivan 1 Din, Obertanc Miha 2 Din, Petek Pavla 1 Din, Krainz Antonija 2 Din, Peter Avguštin 1 Din, vsi iz Č r n e; B. I. 2 Din.

zgoraj omenjenih, majhnih pokvarjencev, katere je imenoval pater Wasmann »Pseudogynes«, stalno v zvezi z navzočnostjo žuželk Atelemele-a in Lomechuse v mravljiščih. Jaz sem na primer našel nekdanj v bližini Münchena mravljišče mravlje Formicapratis, v katerem je živela velika množina Pseudogin in prav tolikšna množina žuželk Atelemele paradoxus.

To so dejstva. Kako strast do žuželkinega soka ali druge slabe lastnosti navzočnosti žuželk vplivajo na nastajanje Pseudogin in s tem na uničevanje vrste mravelj ter oslabljenje mravljišče, še ni povsem dognano, dejstvo samo pa je zanesljivo ugotovljeno.

Naj se nam dozdeva, kar bom povedal, še tako smešno in šaljivo, vendarle in kljub vsemu je prispodoba tega dejstva z alkoholizmom med ljudmi neizbegljiva. Prispodoba pa je takšna: Žuželka je pravi zlodej, ki, analogno kakor kapitalizem, sladkosnednost posameznikov po nekem notranjem nagonu izrablja za svojo dobrobit in poleg tega še jemlje od istih posameznikov ljubav in negovanje; dejstvo propadanja vrste pri mravljah nas opozarja prav glasno na propadanje človeške družbe, ki nam ga okroira alkoholni producent. Tudi to propadanje je možno zgolj na osnovi socialnega življenja, kakor propadanje pri mravljah; če bi pseudogini bili vsak zase, bi vsi poginili. Njih hrani, neguje in brani mravlja-delavka. Te mravlje pa so preobložene z delom, kajti to so tiste delavke, ki jim je uspelo obraniti se pred propadanjem, te mravlje prevzemajo, tedaj, vlogo, ki jo prevzemamo mi pri idijotih in duševno bolnih.

To kratko razpravo sem prevedel, da morete vsaj približno pojmovati, kakšen je način njegovega znanstvenega pisanja.

Forel kot seksualno-socialni etik.

Forel je bil ravnatelj norišnice Burg-hölzli. Vemo, kako jo je uredil. V to nekdanj do skrajnosti zapuščeno, zanemarjeno norišnico so prihajali znanstveniki od blizu in daleč, kajti postala je vzorna bolnišnica za dva najbolj kulturna kontinenta.

Študij mravelj in poverjenih mu bolnikov-norcev ga je vodil in dovedel do čudežnih sklepov: Posamezniki posameznih vrst, naj bo ta mravlja ali človek, so objektivno gledani enakovredni elementi živega življenja. Posebno velja to za posameznike, ki žive in morajo živeti edinole kot socialna bitja. Nesrečniki v živalstvu, posebno pa človek, so ga nujno silili k razmišljanju o vzrokih nesreč. Prvi vzrok slaboumnosti, ki ga je odkril, so bile — spolne bolezni, sifilida s strašno paralizo. Kaj je bilo bolj naravno, nego tisto, kar je Forel storil. Posvetil se je z mladeniškim žarom seksualnemu problemu in ga je tudi — vsaj do danes — najbolje rešil. Spolne bolezni so socialne bolezni in so tem nevarnejše, ker so v zvezi z nagonom samoohranitve ljudskega rodu, v zvezi z razplojevanjem, v zvezi s čudežnim čustvom ljubezni, v zvezi z najbolj močno tangentno življenja in izživljanja — s spolnim v človeku.

Rezultat njegovega študija tega problema se zrcali v standardnem delu: »Seksualni problem«, v delu, ki je prevedeno v šestnajst svetovnih jezikov, v delu, ki je doživelo po petnajst, dvajset velikih izdaj, v delu, ki ga moremo imenovati: Kvintesenca seksualne etike in morale.

Nestetim ljudem je to delo rešilo življenje, jih odvrnilo od samomorov, jim nadomestilo življenjski pesimizem z optimizmom. Mnogokdo je našel v tem delu optimizem, ki ga je prej zelo pogostoma zapuščal, je

Pastorek Fani 12 Din, Kristan A. 4 Din, Vertačnik Marija 2 Din, Mihelj Pepca 2 Din, Čargonja Julija 2 Din, R. K. 4 Din, vse iz Ljubljane. Vsem sodružicam in sodrugom najlepša hvala!

In lepota konkurenca žen?

Gotovo je že vsaka izmed čitateljic slišala oz. čitala o tem, kar je napolnjevalo nekaj časa vse meščanske liste: o lepotni konkurenci, ki se je vršila v Parizu za izvolitev miss Evrope, katera pojde potem v Ameriko, da tekmuje z najlepšo Američanko. Mnoge slike razkazujejo svetu lepoto posameznih tekmovalk, katere so radi tega oblegane od oboževalcev njih lepih postavic in ljubkih obrazkov.

In če o tem toliko govore svetški časopisi, kjer imajo besedo skoraj izključno le možje, tudi ženski list ne sme preiti molče preko tega, temveč naj dostavi svoj komentar.

Te lepote konkurenca zabole vsako resno ženo ali deklico v dno srca. »Nevoščljive so, ker niso bile upoštevane,« poreče morda katera, ki si je na vse načine prizadevala, biti izbrana v vrste tekmovalk in ne

našel zmisel življenja, ki mu ga cerkveno krščanstvo s svojo papirnato in okostenelo etiko ni moglo niti nuditi, niti dati. Poleg tega mu je ta knjiga dala na pot dokaj ustaljen svetovni nazor, dala mu je na pot fanatizem, ki je brezpojojno potreben za borbo na levo in desno, za borbo z najhujšim sovražnikom vsega lepega in plemenitega: s formalizmom. In še marsikaj mu je dala: dala mu je znanje, katerega mu ljudska šola, srednja šola in največkrat tudi univerza ni mogla ali ni znala dati, pravzaprav mu niti sence tega znanja šola ni mogla dati. Ko sem n. pr. jaz prečital to delo, sem se začuden vprašal, zakaj obstojijo gimnazije in druge srednje šole; mar zato, da gojijo neznanje? O tej knjigi bi mogli govoriti dolgo dolgo in težko bi kdaj izčrpali vse njene zaklade.

V knjigi razpravlja Forel o vsem, kar je s seksualnim v zvezi. In kaj je v življenju, kar ni s spolnim v zvezi? Vse! Rojstvo, naponi za ohranitev življenja, socialne razmere, družina, umetnost itd.

Neki vseznal je nekje napisal, da ni Forelu v sramoto, ker ni rešil seksualnega problema.

To nesramnost si je dovolil najbrže človek, ki mu je nekoliko presneto težko živeti po navodilih Forelovih, težko živeti po kategoričnem imperativu, kateremu se moramo pokoravati, če hočemo seksualni problem, kakršen je danes, spraviti s sveta.

Res je: seksualnost je neskončno težak problem, je problem ne srca, kakor je dejal neki slovenski leposlovec ob priliki proslave Tolstojevje stoletnice, marveč problem absolutne definicije življenja vobče, je baš tako nerazrešljiv kakor problem o vprašanju boga — toda relativni problem, ki si ga je postavil za rešitev Forel, ga je častno rešil. Njegova utopija bodočega za-

pomisliti niti, da se večina res lepih mladenk, ki imajo nekoliko več ponosa v sebi, teh tekem niti udeležila ni. To tekmovanje je na vsak način dokazalo, kako daleč smo, žal, še današnje žene.

Me, katere smo si stavile nalogo, dokazati vsemu svetu, seveda predvsem možem in onim, ki hočejo biti zastopnice našega spola, ki so pa samo igračke, ki zabavajo može — da nismo samo kup mesa za vzbujanje pohote, me, ki se borimo, da se nam priznajo pravice, ki nam pritičejo in ki hočemo svetu pokazati, da imamo globoko čuteče srce za vse nesrečne in pomoči potrebne,

kona je izvedljiva, kakor je izvedljiva sleherna misel, ki jo je rodil in negoval človeški um. Misel je na početku majhna, stoletja pa ji ustvarjajo peroti, meč in naposled ji vdihnejo dušo. Kdo ne verjame danes, da je Leonardo da Vinci imel prav, ko je zatrjeval, da bo človek letal po zraku, kdo danes še dvomi nad upom, da bo naš zemljan stopil na katerikoli izmed planetov in zvezd v vscmirju? Ničče, kdor ume misliti, ne more o tem dvomiti, kajti možnosti nemožnosti so postale že davno — **živa realnost**. In zakaj se ne bi dale uresničiti misli in utopije Forelove? Ne samo, da se ne bi dale, **morale** se bodo uresničiti.

Zakaj se je dala v Švici po njegovi inicijativi odpraviti reglamentarna prostitucija? Zakaj je procent spolno bolnih po odpravi prostitucije v Švici znatno padel? Pri nas pa zagovarjajo prostitucijo s skrbjo zaradi spolnih bolezni.

Forel pravi: Poglejmo živali in videli bomo, da živijo divje živali moralnejše seksualno življenje, nego človek.

Žal mi je, da ne morem o tem poglavju obširneje govoriti.

Forel kot alkohololog in borec proti alkoholizmu.

V zvezi s proučevanjem spolnega problema, prostitucije, družabnega življenja, vzrokov vseh negativnih pojavov v človeški družbi je Forel trčil na — alkoholizem. Statistika spolnih okuženj mu je odkrila koreniko zla — alkoholizma. Kako je postal abstinent, vam je znano. Da bi postal brezdomno tudi brez posredovanja tistega čevljarja abstinent, o tem skoro ne morem dvomiti, kajti izključeno se mi dozdeva, da bi Forel ne našel v svoji skrajni doslednosti poslednje doslednosti t. j. popolne vzdržnosti od vseh opojnin.

Forel je prvi prenesel iz Amerike v Evropo guttemplersko inštitucijo, prenesel jo je z velikim uspehom. Vrgel se je v boj proti alkoholizmu z žarom, kakršnega morejo izžarevati le fanatiki za vse, kar je do

ali naj ne bomo žalostne, če stopajo tudi izmed naših vrst na oder, kjer jih ogledujejo in ocenjujejo kot — živali — in se one na to pripravljajo s sredstvi, katere si le moremo misliti?

Ali naj se potem čudimo, če se nam možje smejejo, ako se hočemo boriti za »pravice«, ako se hočemo osvoboditi vseh spon, ki nas ponižujejo, če namesto tega, da bi se za nas v časopisih zavzemali, prinašajo nam samo poročila — o modi? Mislim, da si vsaka žena, ki se toliko zavzema za modo, lahko preskrbi časopise, ki obravnavajo samo ta vprašanja in da se jo v listih za-

skrajnosti dobro. Njegova dialektika v alkoholni propagandi je bila naravnost občudovanja vredna, njegova znanstvena dokazovanja v alkoholologiji so neovrgljiva, njegov govorniški talent — baš v borbi proti alkoholizmu — je naravnost prežet s fizično vero, ki je v vrtinec njegove velike ljubezni povlekla mase vernikov, ki so baš tako čvrsto verjeli v utopijo abstinentov, kakor Forel sam.

O alkoholizmu je napisal neštete razprave, prav tako je neštetokrat predaval o alkoholizmu. Ni neinteresantno, da je na primer delo »Seksualno vprašanje« ob enem tudi delo, ki se tiče skoraj prav toliko alkoholizma, kolikor seksualnega problema. Vsak abstinent bi to delo moral poznati. Že iz kratke razprave, ki sem vam jo prej prečital, morete razvideti, da je celo, ko je pisal o mravljah, moral omeniti alkoholizem.

Hoteti povedati, kaj je napravil Forel za abstinentno gibanje, bi pomenilo hoteti izprazniti ocean. Težko popisne so njegove zasluge za naše gibanje in kadarkoli se bodo v svetovni zgodovini omenjala imena velikih mož, bo ime Forela pri pametnih ljudeh in treznih zgodovinarjih pomenilo neprimerno večjo človeško vrednoto, nego jo je moči priznati raznim Napoleonom — in morda se bo to zgodilo v prvi vrsti baš zavoljo njegovega udejstvovanja v borbi proti alkoholizmu, kajti dejstvo je, da bo človeštvo ostalo le, če bo postalo po svoji prosti volji ali pa po sili — abstinentno.

Najbolj pa nas mora navdušiti, da je Forel še danes, ko je že tako star, mladeniško navdušen abstinent. Naj vam prečitam samo dvoje, troje vrstic njegovega apela na »socialistično mladino, kjer piše o tako zvani zmernosti.

Zmernost na vsakem terišču.

Ne, dragi sodruzi, posebno mi socialisti ne smemo biti zmerni pri vsaki stvari. Ne smemo biti zmerni pri zločinstvih, pri maščevalnosti, trdosrčnosti, v osebnem sovra-

menja s čim pomembnejšim za vse ženstvo.

Tudi naj nas ne nazivljejo več »nežni spol«, kar moramo me skoraj smatrati za žaljivko. Ali nimamo v tem vrtincu življenja, kamor nas je neusmiljeno pahnila usoda — mnogo večjega boja za svoj obstanek, kot možje, pa se naše delo sploh ne smatra za delo, ker smo žene? In zato moramo tudi konstatirati, da toliko časa, dokler bo še toliko navdušenje za take lepote konkurence tudi od strani žene, nam ne more zasijati res ona svoboda in lepota, za katero hrepenimo vse, vsaj nekoliko resnejše — žene. O. T.

štvu. Vsemu temu se moramo brezpogojno izogniti, vse to moramo premagati. Na drugi strani ne smemo biti samo zmerni pri dobrem delu za splošnost, pri objektivnosti, v borbi za mir, v delu, v vztrajanju, v ljubezni do bližnjega in do človeštva, marveč mora vsakdo vse te dobre lastnosti gojiti zelo resno. Vsi se v tem strinjamo. To vse je samo ob sebi razumljivo.

Torej, dragi sodruzi, kako je z zmernostjo glede uživanja alkoholnih tekočin? Bunge je povedal z dvema besedama: »Zmerniki so zapeljivci!« Da bi dokazal resnico teh besed, sem jaz dodal: »Pustite vsem pijancem, naj pijejo! Spremenite pa s čarobno palčico vse zmernike v doživljenske abstinente! V tridesetih letih ne bo nobenega pijanca več. Nasprotno pa: ukrenite z enim samim udarcem, da izginejo čez noč vsi pijanci, zmernikom pa dovolite, da še nadalje pijejo. V tridesetih letih bo zopet prav toliko pijancev, kolikor jih je danes.« In nihče ni mogel moje trditve ovreči.

Baš zmerniki dajejo slab vzgled, ker vzbujajo v šibkih — in teh je največ — krivo vero, da bodo mogli do konca življenja ostati zmerni. Noben otrok se ne rodi kot pijanec, vendar pa postane velika množina slabotnežev v krajšem ali daljšem času pijanska.

Dragi sodruzi! Z »zmernim« pitjem vzdržujete najslabši kapitalizem na račun socializma, na račun vašega zdravlja in zdravlja vaše družine. Brezdvomno: o tem si niste na jasnem, a to dejstvo je neizpodbitno. Postanite popolni abstinentje in organizirajte se v abstinentških društvih. Pri-segam vam kot 42-leten abstinent: Ne bo vam žal! Nasprotno: Samo kratek čas vzdržite, pa se boste privadili. Izvršite to!

Ponovimo: nič takšnega ne delajmo, kar škoduje nam in drugim. Delajmo samo tisto, kar je s socialnega vidika gledano, dobro. Zmerni pa bodimo samo v tistem, kar nikomur ne škoduje.

Tako piše in navdušuje 80-letni starček mladino, delavstvo.

Njegove zasluge za naše gibanje so neizračunljivo dragocene.

Forel se je mnogo bavil tudi s čisto znanstvenimi problemi, ki se tičejo človeškega in živalskega mozga, z metafiziko, problemom življenja in smrti. Čuditi se moramo, kako je bilo mogoče enemu samemu človeku tako mnogostransko udejstvovati se. Pa naj bi tudi to bilo, a nerazumljivo je, kako je na vseh teh teriščih dosegel glas svetovnega učenjaka. (Konec prihodnjič.)

Hranilne vloge vlagaj
Vse potrebščine nakupuj } v
KONZUMNEM DRUŠTVU ZA SLOVENIJO

v Ljubljani in njegovih podružnicah.

**Širite
naš list!**